

Gospodar in gospodinja

LETO 1934

4. JANUARJA

ŠTEV. 1

S prepričanjem na delo

Pri vsakem opravilu se jasno kaže vpliv razpoloženja ali nerazpoloženja, vpliv veselja ali mrznosti do opravila. Delo iz prepričanja, delo izvršeno z veseljem, je res delo, ki bo imelo uspeh. Kdor o potrebi in nujnosti kakega dela ni prepričan, se dotičnega dela sploh ne loti, ali ga opravi prisiljeno, brez notranjega prepričanja, je slabo opravljeno. To velja za vsa človeška opravila v vseh stanovih. Prav posebno veljavo pa ima to pravilo pri vseh kmetijskih poslih.

Naš vinogradnik iz najglobljega prepričanja opravlja vsa nešteta dela v vinogradu, še celo tedaj, ko vnaprej ve, da se mu ne bodo izplačala. Niti trenotek ne premišljuje, ali bi trsje obrezal, ali bi ga privezal, ali bi vinograd prekopal, z galico škropil itd. Zdi se mu kar samo ob sebi umevno, da se mora vse to in še marsikaj drugega opraviti z vso natančnostjo in ljubeznijo.

Dober živinorejec z živim prepričanjem opravlja vsakdanje posle, ki so pri živini potrebni. Poljedelec z vso vnemo vozi gnoj na njive, orje, seje okopava itd. Povsod živo prepričanje, da drugače sploh biti ne more.

Kako pa naši sadjarji? Tako malo prepričanja o potrebi ali celo nujnosti raznih opravil ne najdemo pač v nobeni drugi kmetijski stroki. Ne rečem, da bi jih ne bilo nekaj, ki gredo redno vsako leto na delo s prepričanjem, da je potrebno in ga opravijo vestno, temeljito. Toda še več jih pa je, ki niso prepričani o tej potrebi in smatrajo celo najnujnejša opravila, ki bi se jim brez dvoma dobro izplačala, za nekaj postranskega, neresnega. Zato tudi z

lahkoto opustijo celo najpotrebnejša opravila. Brez težke vesti gledajo svojo zanemarjene sadovnjake; brez kakega globljega umevanja hodijo leta in leta po posestvu, pa ne vidijo koliko je še ugodnih prostorov, kjer bi lahko rastle sadno drevje, prostorov, iz katerih bi lahko teklo blagostanje njim in njihovim potomcem. Mnogo jih je, ki se tu in tam vendarle lotijo nekako posili tega ali onega sadjarskega opravila, pa ga opravijo površno, ker niso prepričani o njega važnosti, potrebi in uspešnosti.

Kdor dela s prepričanjem, se bo lotil dela o pravem času. Sadno drevje bo začel obdelavati (snažiti) že pozimi, da bo pred početkom pomladi gotov. Če namerava precepljati, bo že sedaj čez zimo določil drevesa, ki ne ustrezajo in jih je treba spremeniti v druge sorte. Že sedaj čez zimo se bo natančno poučil katere sorte bo cepil. Potem si bo preskrbel potrebne cepiče in če sam ni več precepljanju, bo poiskal izurjenega cepljarja.

Kdor dela s prepričanjem, bo že čez zimo pripravil vse za spomladno zasažanje zlasti večjih nasadov. Določil bo po tehtnem preudarku sorte, poiskal zanesljivega drevsničarja, ki mu bo drevje dobavil, pripravil bo kole in čimprej zemljišče razmeril, mesta zakoličil, kopal jame, pripravil še to in ono, da bo šlo delo spomladi hitro in dobro od rok.

Kdor dela s prepričanjem, bo šel na delo s potrebnim orodjem. Kakor v vinogradu ali na polju, tako potrebujemo tudi v sadjarstvu posebna orodja, brez katerih se razna dela ne dajo opraviti ali vsaj ne dobro izvršiti.

Sedajle je čas, da si oskrbimo, kar nam manjka. Dobra sadjarska žagica, močne škarje, strgulja, ščet, večji in manjši nož za cepljenje, pa je sadjarsko orodje skupaj. Pozneje bo treba imeti tudi primerno pršilko ali škropilnico, ki je pa za posameznika navadno predraga; zato je treba pristopiti v organizacijo (podružnico Sadjarskega in vrtnarskega

društva), kjer se draga orodja skupno nabavljajo in uporabljajo.

Za uspešno delo v sadovnjakih potrebujemo razen orodja tudi nekaj drugih potrebščin kakor rafije, cepilne smole, arborin, škropivo za poletno škropljenje itd. Vse to je neogibno potrebno, ako hočemo delati s prepričanjem in z uspehom. H.

Nesenje kokoši pozimi

Znano je, da kokoši najmanj nesejo jeseni in pozimi, zato pa dosežejo sveža jajca v tem času najvišjo ceno, ker jih prihaja le malo na trg, odjemalcev za nje pa je še vedno dovolj. Radi tega je precej odvisna donosnost kokoši tudi od skupička za jajca, ki jih znesejo kokoši v jesenskih in zimskih mesecih. Za jesensko in zimsko nesenje prihajajo v poštev predvsem mlade kokoši in jarčke, ki so se izvalile letos od marca do maja. Te začnejo nesti najbolj zgodaj meseca oktobra in navadno nekoliko prenehajo decembra in januarja. Ko začne ponehavati nesenje jarčk, takrat pa največkrat pričanja redno zimsko nesenje kokoši, ki so v drugem in tretjem letu starosti. To se tudi res zgodi, če smo jih ob času misanja toliko dobro krmili, da jim je perje rastlo hitro in lahko in so se med misanjem tudi primerno okrepile. Seveda je zimsko nesenje kokoši odvisno tudi od raznih drugih pogojev. Kokoši morajo biti dobrega pokolenja, moramo jih primerno krmiti in jim dati na razpolago primerno urejen kurnik, kjer ne sme manjkati prostor, v katerem se morejo čez dan dovolj gibati in brskati, ko je zunaj sneg, mraz in sploh neugodno vreme. Če manjka eden ali drug navedenih pogojev, ne ostane vedno to brez vsakega vpliva na nesenje jaje.

Jarčke (pa tudi ostale kokoši) bodo dobro nesle le takrat, če so po svojem pokolenju od priznane dobrih kokoši nesnic. Vsaka neumestna varčnost pri odbiri jaje za valenje in malomarnost pri vzgoji piščet se tu neusmiljeno maščuje.

Pa tudi krmljenje kokoši mora biti pozimi primerno. V zimskem času so kokoši tudi na kmetiji popolnoma odvisne od pokladane krme. Poleti si kokoši na svojih sprehodih po polju, travnikih in pašnikih same poiščejo poleg zelene tudi mnogo živalske hrane (črvi, polži, žuželke itd.), s katero dobijo vase tudi obilo beljakovin, ki so za nesenje jajc zelo merodajne. Če dobijo poleg takšne paše še zrnato krmo, pa je dovolj. Poletna zelena in živalska hrana pa pozimi proizvajajo jajca kolikor mogoče poceni. To je zopet mogoče doseči le s krmili, ki smo jih doma pridelali. Rastlinskih krmil, kakor žitnega zrnja, krompirja, krmske pese, repe, korenja, raznih zelenjadnih ostankov itd., je na kmetiji navadno dovolj, manj pa takih živalskega izvora. Med te moremo prištevati mesne odpadke, ki pa so bolj poredkoma na razpolago in ne prihajajo radi tega toliko v poštev, in pa posneto ali pinjeno mleko. Če sploh nimamo posnetega mleka ali ga imamo premalo, potem si je mogoče pomagati le z dokupom mesne ali ribje moke.

Da nam kokoši nesejo, morajo dobiti v zrnati krmil in mehki krmil dovolj beljakovin. Računamo na eno nesno kokoš 12 do 15 gramov prebavljivih beljakovin. Tako množino beljakovin dobi na primer kokoš, če jo krmimo na dan: 50 gramov koruze, 50 gramov pšeničnih otrobov, 40 gramov krompirja in 100 gramov kislega posnetega mleka. Za deset kokoši bi prišlo na dan: pol kg koruze, pol kg pšeničnih otrobov, 40 dekagramov krompirja in 1 kg ali 1 liter kislega posnetega mleka. Kako je treba

pripravljati kislo posneto mleko za kokoši, je bilo opisano v 17. številki letošnjega »Gospodarja« v članku »Krmiljenje posnetega mleka kokošim« ter v popravku k temu članku v 18. številki letošnjega »Gospodarja«. Pri pomanjkanju posnetega mleka krmimo mesno ali pa ribjo moko. Pri krmiljenju ribje moke bi bilo n. pr. potrebno za eno kokoš na dan: 50 gramov koruze, 20 gramov ribje moke, 10 gramov pšeničnih otrobov, 40 gramov krompirja. Pri uporabi mesne moke bi v pravkar navedenem primeru nadomestili 20 gramov ribje moke s 15 grami mesne moke. Zrnato krmo tvori v našem primeru koruza, ki jo lahko nadomestimo tudi z enako množino katerega drugega žitnega zrnja, krmimo vedno samo zase. Ostala krmila v navedenih primerih kuhani krompir, otrobi s kislim posnetim mlekom, ribjo ali mesno moko, zmešamo skupaj v gosto mešanico (mrvljivo in gosto kakor žganci), ki tvori v razliko od zrnate tako zvano mehko krmo. Mehki krmi, ki jo pripravljamo vsak dan sproti, da je sveže, pridamo nekoliko soli (1 gram na kokoš). Poleg zrnate in mehke hrane mora dobiti kokoš tudi zeleno krmo. V to uporabljamo krmsko peso, repo, ohrovt in razne zelenjadne odpadke, ki jih zrezane mešamo med mehko krmo ali pa jih nudimo kokošim posebej in poljubno. K primerni prehrani spadajo tudi rudninske snovi, ki so potrebne za prebavo redilnih snovi v želodecu ter za račico kosti in napravo jajčje lupine. Zato morajo dobivati kokoši poleg krme tudi droben pesek, zdrobljen zidni omet (čist), zdrobljene jajčje lupine in zdrob-

ljeno lesno oglje, ker si pozimi takšnih snovi ne morejo same iskati. Nikdar ne smemo pustiti kokoši brez čiste vode.

Najboljše kokoši bi le slabo izrabile najboljšo krmo, če niso v primernem kurniku, kjer imajo tudi prostor za zadostno gibanje čez dan. Prostor, kjer kokoši počivajo čez noč, naj bo tako velik, da ima v njem vsaka kokoš udoben prostor in da ga kokoši razgrevajo z lastno gorkoto; v njem ne sme zmrzniti voda. Neobhodno potreben je pozimi za kokoši prostor, kjer se lahko gibljejo, brskajo in so sploh v njem od jutra do večera zaposlene tako, da ostane njihov telo gorko in ne občutijo nobenega mraza. To pa dosežemo tako-le. Zrnato krmo raztrosimo na tla, ki so s slamo ali čim drugim postлана, da si morajo kokoši vsako zrno poiskati iz nastilja. S tem že precej preprečimo vsako čepenje in postajanje. Zelene krme ne sme manjkati v prostoru. Zjutraj potrosimo najprej pest zrnate krme v nastil, da lahko gredo kokoši takoj na delo, ko vstanejo. Proti poldnevu pokladamo točno odmerjeno mlačno mehko krmo. Po končanem krmiljenju z mehko krmo takoj odstranimo krmilno posodo. Med nastil pride zopet pest ali več zrnja, da s tem poskrbimo za zadostno popoldansko gibanje in delo. Malo prej, ko imajo iti kokoši spat, dobijo zrnato krmo do nasičenja. Vodo naj imajo kokoši vedno na razpolago v tem prostoru. Istotako naj bo v prostoru v posebni posodi mešanica iz peska, klajnega apna, zdrobljenih jajčnih lupin in zdrobljenega oglja, da kokoši lahko vedno zadostijo svoji potrebi po rudninskih snoveh.

Kmet, popravi si sam orodje

Zimski čas, ko sneg pokriva njive in travnike, ko mraz ne dopušča dela na prostem, ko so dnevi kratki in večeri dolgi, bodi kmetu počitek za čezurno delo od spomladi do jeseni. Skrben gospodar pa tudi ta čas izkoristi za izboljšanje svojega gospodarstva in za opravila, ki jih med letom ne more izvršiti. Tako očisti nesnage svoje stroje,

jih nanaže, da se ne kvarijo, pregleda jih, če jim ne manjka kje kak vijak ali če ni zlomljen ali skrivljen kak del, ki bi oviral njihovo brezhibno delovanje. Lesene dele lahko sam nadomesti ali popravi, če ima le količkaj smisla za taka dela. Zelezne kvare odstrani kovač; če jih pa ta ne more, je časa dovolj, da se naročijo nadomestni deli iz tovarne

tako, da bo stroj pri uporabi v redu.

Pa tudi orodje je pregledati in urediti. Med letom se zlomi marsikatero toporišče, kosišče, ročaj, grablje ostanejo brez zob, vile brez rogov, kolesa brez prečk itd. Tedaj ni bilo časa jih popravljati: motiko, lopato, koso, srp so vrgli kar v kot, kjer je vse skupaj čakalo zime. Marsikatero železje se je zvilo, ostrine so skrhanе, vijaki manjkajo in še razne druge kvare so nastale. Če hoče kmet za vsako tako bolezen iskati zdravila pri kolarju, mizarju, kovaču in drugih obrtnikih, ga bo to drago stalo. Morda mu bo še zmanjkalo sredstev za te izdatke in orodje mu bo ostalo nerabno. Posebno slabo gospodarstvo pa je, če se namesto pokvarjenega orodja kupi novo, staro pa zavrže, četudi bi se dalo z majhnim delom napraviti zopet uporabno.

Ravno pri tem si lahko kmečki gospodar mnogo prihrani, če zna sam taka popravila izvesti. Tisti časi so minuli, ko kmetija ni niti občutila, če je bilo treba izdati denar za novo koso, vile, grablje in motiko ali celo plug. Današnja težka gospodarska doba zahteva od kmeta skrajno varčevanje pri najmanjših stvareh, kajti še tako majhen izdatek obremeni gospodarstvo. Vsak dober gospodar si bo torej svoje orodje in posodo sam popravil brez tuje pomoči.

Na taka domača dela je navajati zla-

sti mladino. Današnje osnovne šole imajo sicer v učnem redu rokovtorni pouk, ki pa navadno ni tako usmerjen, da bi mogel kmečkega fanta naučiti poprave domačega orodja. V to ga mora navajati oče — kmečki gospodar, ki naj z njim v dolgih zimskih večerih popravlja orodje ali ga celo izdeluje sam, n. pr. grablje, vile, škafe, ter pripravlja uadomestne dele za poznejšo rabo. Pri tem delu se fant nauči pravilno rabiti sekirico in žago, nož in pilo ter drugo mizarско in tesarsko orodje. Navadno se mladina rada poprime tega dela in se posebno razveseli, če se mu kaj dobro posreči. Če je pri tem še deležen očetove pohvale, tedaj ga to spodbuja še k večji marljivosti in izpopolnitvi.

Marsikateri pojde še h kakemu mojstru, kateremu pomaga pri njegovem delu, obenem se pa še sam temeljiteje v njem izuči. Tak kmečki fant bo tudi pozneje doma rad sam popravil orodje in si kot gospodar mnogo prihranil na orodju in strojih ter držal v porabnem stanju ves svoj inventar.

Tako rokovtorno delo v dolgih zimskih večerih je tudi prav primerno sredstvo proti dolgočasju in lenobi, ki je vir marsikaterih: napak zlasti pri mladini. Zato ne moremo nikdar dovolj priporočati našim kmetskim gospodarjem, da v zimski dobi čim bolj zaposlijo s takim domačim delom svoje sinove.

Red na kmetih

Pridna mestna gospodinja porabi vsak dan skupaj s služkinjo po nekoliko ur, da spravi v red svoje stanovanje treh, štirih sob in kuhinje. To ji ne dela preveč težav, ker ima malo prostorov in še manj ljudi, ki delajo nered. Drugače je s kmečko hišo in njenimi pritliklinami. To je številno prostorov v hiši in gospodarskih poslopih, na dvorišču in naokrog ter mnogo ljudi in živali, ki napravljajo nered. Spravljanje tu ni tako lahko ter manjka tudi časa za to, ker so druga dela nujnejša. In vendar je tudi tukaj mogoč in celo potreben temeljit red

Kakor meščani ocenjujejo gospodinje po redu in snagi v njih stanovanjih, tako se tudi na kmetih razločuje marljivi in skrbni kmečki gospodar od zanikarnega po redu v njegovem gospodarstvu.

Malomarnega gospodarja spoznamo že na polju: ni vse nepravilno zorane in slabo gnojene, polne plevela, sadeži zanikrni, plotovi in ograje pokvarjene, poljske steze zanemarjene. Še slabše izgleda okrog hiše: gnojišče samo že priča o slabem gospodarju: gnoj razmetan, kokoši ga razbrskavajo, gnojnica se odteka čez dvorišče v cestni jarek, drva in raznovrsten les leži vse križem po dvori-

šću in okrog skednja, ravnotako plugi, brane in drugo orodje; povsod je polno smeti in nesnage.

Kaj pa šele, ko vstopimo v hlev. Zrak zatohel, da nas kar vrže nazaj; živina umazana in mršava stoji do kolen v gnoju in blatu, gnojica se zbira po hodniku ali vsepovsod; krma razmetana, okna umazana, da ne more svetloba skozi, šipe strte, strop in stene zaprašene in polne pajčevine itd. V takem prostoru živina ne more uspevati. Potem pa prihaja kmet s pritožbo, da pri živini in na polju nima sreče. Saj si srečo sam zapravlja s takim nemarnim gospodarstvom, polnim nereda in nesnage.

Umni, skrbni gospodar ravna čisto drugače: Njive so pravilno zorane, čez zimo v prahi, spomladi pravočasno pravilno obdelane in zagnojene, sadeži okopani in opleti, se bujno razvijajo ter daje bogat pridelek. O takem kmetu pravijo sosedge, da ima srečo na polju. To srečo si pridobi pa s tem, da izvrši vsako delo pravočasno in pravilno.

Tudi okrog njegove hiše je vse v redu. Gnojišče, zgrajeno na pravem mestu, gnoi na njem vsak dan lepo zložen in stlačen, gnojica iz hleva in gnojišča se

zbira v gnojnični jami, odkoder se svoječasnno izvaža na travnike, smeti se sproti zmečejo na kompostni kup, ki je skrit za grmovjem. Tudi vozovi, plugi in brane so v dobrem stanju in spravljene pod kozolecem, vsako orodje na svojem mestu, drva lepo zložena, stavbeni in drugi les spravljene na posebnem kraju itd.

Pravo veselje pa je pogledati v hlev kjer je gnoj vsak dan skidan, živina, čista in rejena, leži na sušni suhi stelji; okna umita in svetla; strop in stene pobeljene, prezračevalniki odvajajo slab zrak, da se v hlevu lahko diha. In tako je povsod red in snaga, da je radost pogledati po taki kmetiji in biti gost takega pridnega in skrbnega gospodarja.

Res pa je, da kmet ne more vsak dan pospravljati. Tega tudi ni treba; zadoštuje če navadimo vse domače, da postavijo vsako stvar na svoje mesto. Vsako soboto se pa po dvorišču in okrog hiše napravi temeljitejši red. Kako ugodno je domačim, če je vse v redu in snažno. Kako lep vtis pa napravi taka slika šele na tujca, ki pride k hiši. Pa tudi koristno je to, kakor pravi narodni pregovor: Red in snaga — k bogastvu pomaga!

Vzroki degeneracije kmetijskih rastlin

(Konec.)

V praktičnem poljedelstvu nastopa **degeneracija sort večinoma istočasno z rastlinskimi boleznimi**. To si tolmačimo takole: Nekaterne sorte kmetijskih rastlin, prenešene v druge podnebne in zemeljske razmere, ki jim ne ugajajo, ne najdejo tistega, kar jim je potrebno za najugodnejši razvoj. Ker so se torej izpremenili njih življenjski pogoji, nastopi nazadovanje v rasti, ošibljenje rastline in manjša odpornost proti boleznim.

Ta ugotovitev nam pojasni, zakaj na degeneracijo določene tako močno vpliva slabo obdelovanje zemlje, nezadostno in enostransko gnojenje ter enostransko izčrpanje zemlje vsled nepravilnega kolobarjenja. Tako opazimo, da kmetje večkrat po več let zaporedoma gojijo

na isti parceli samo žita ali samo okopavine, pri čemur se redilne snovi v zemlji enostransko izčrpajo. To močno vpliva na nazadovanje bučnosti v rašči in s tem tudi na pridelek.

Razen navedenih razlogov imamo nadalje še **degeneracijo vsled naravnega križanja rastlin pri gojitvi v sorodstvu**; nadalje nastanejo nenadne izpremembe pri oploditvi v oplojevalni plazmi, vsled česar se pojavijo takozvane rastline — mutanti — s popolnoma izpremenjenimi lastnostmi.

Degeneracija vsled naravnega križanja raznih sort se pojavlja pri tistih kmetijskih rastlinah, ki so navezane na tujo oploditev kakor n. pr. koruza, rž, različne vrtnne rastline in druge. V do-

brih sortah kmetijskih rastlin se pri oplojevanju vsled oprasenja po slabih vrstah, ki jih gojimo v neposredni bližini, lahko pojavijo slabe lastnosti. Te se po določenih zakonih o podedovanju prenašajo tudi na potomstvo tako, da se prvotno dober pridelek sorte po nekoliko letih znatno poslabša.

Degeneracijo sorte lahko povzroča tudi **neprestani vzgoj v sorodstvu**, kar se zlasti jasno kaže pri koruzi. Ta rastlina je vezana na tujo oploditev in zato vsebuje osnove različnih lastnosti, ki ne preidejo na vsê potomstvo, ampak samo na nekatere potomce. To je posledica cepitve lastnosti, ki nastopa po zakonih podedovanja. Če n. pr. vzgajamo potomstvo samo od ene in iste koruzne rastline, ločene od drugih koruz, dobimo potomce, ki so iz kmetijskega stališča čisto slabe in povzročajo nazadovanje pridelka. To je slaba posledica vzgoje v sorodstvu. — Nasprotno pa dosežemo s križanjem dveh ali več potomcev, ki imajo podlago za različne lastnosti, zvišanje pridelkov.

Nadaljnji vzrok degeneracije more biti določena **notranja izprememba rastline** v takozvani oplojevalni plazmi = prasnovi (pri oploditvi). Tudi pri požlahtnjenih sortah nastanejo lahko notranje izpremembe, pri katerih se lahko pojavijo slabe rastlinske lastnosti. To je vsekakor škodljivo tudi za nadaljne

potomce, kajti te lastnosti se še dalje podedujejo. Ta pojav, ki ga imenujemo mutacija — premena, je vzrok, da si mora poljedelec tudi najboljše oplemenjeno sorto po nekaterih letih ponovno nabaviti od semenogojске postaje, če hoče, da mu pridelki ne nazadujejo. To velja tudi tedaj, če se goje sorta v tistih podnebnih in talnih razmerah, za katere je bila požlahtnjena.

S tem je na kratko pojasnjena degeneracija kmetijskih rastlin. Ta razlaga podaja tudi smernice, kako se v praktičnem poljedelstvu moremo obvarovati pred nazadovanjem pridelkov. **Te smernice so:**

1. pravilno obdelovanje in gnojenje zemlje;
2. pravilno kolobarjenje;
3. gojitev samo takih sort, ki so za določene klimatične in talne razmere najprikladnejše;
4. dobre vrste kmetijskih rastlin, ki so vezane na tujo oploditev, moramo gojiti ločene od slabih vrst, da se s tem prepreči križanje.

Dolžnost države bi bila, da materialno in moralno podpira razvoj požlahtnjevanja kmetijskih rastlin od strani zasebnih in državnih semenogojских postaj, da se tako našim poljedelcem omogoči nabava tistih sort, ki so za njih podnebne in zemeljske razmere najprikladnejše.

Gospodarske vesti

g Ljubljanska borza. Promet na ljubljanski borzi v inozemskih valutah je bil zadnji teden v znamenju praznikov zelo pičel, zato je zaznamovati ponudbe medtem ko je bilo sklepov malo. Tako je notiral inozemskih denar brez 28,5 odst. ažiya naslednje: 1 angleški funt 188.10 Din, 1 ameriški dolar 36.67 Din, 1 holandski goldinar 23.10 Din, 1 nemška marka 13.72 Din, 1 švicarski frank 11.11 Din, 1 avstrijski šiling 9.12 Din, 1 belgijski belga 8.00 Din, 1 italijanska lira 3.02 Din, 1 francoski frank 2.25 Din, 1 češka krona 1.70 Din, 1 grška drahma 0.33 Din.

g Ljubljanska blagovna borza. Na žitnem trgu v Banatu je vladalo v zadnjih dveh tednih popolno mrtvilo, kar je bilo v zvezi s slabim vremenom in s prazniki. Edina novost je bila v tem, da se je pojavila na trgu času primerno suha koruza, ki se je prodajala po 55 Din za 100 kg franko nakladalna postaja. Pšenica se je ponujala po 94—97.50 Din, koruza stara 70—75 Din, moka 190—195 Din za 100 kg. — Na ljubljanski borzi so bile cene za 100 kg franko vsaka slovenska postaja: pšenica baška 79—80 kg težka, 145—147.50 Din, sremska in baranjska 78—79 kg težka, 142.50—

145 Din; koruza promptna 130—132.50 Din, nova sušena 120—122.50 Din, moka >0< baška 250—255 Din, banalska 260—165 Din.

g **Žitni trg na Češkem.** Češkoslovaško kmetijstvo je v zadnjih letih tako povečalo pridelovalno površino žita, da je z letošnjim pridelkom vsled ugodnih vremenskih pogojev krilo vso domačo potrebo in je uvoz malodane popolnoma izostal. Čim je prišlo novo žito na trg, so pričele cene vzlic zaščitni carini naglo padati. Češka vlada je, da zaustavi nadaljnji padec cen, nakupila na tržišču že 15.230 vagonov pšenice in 15.400 vagonov rži. To blago je vskladiščeno in ga bo država ob ugodni priliki prodala.

g. **Položaj na vinskem trgu.** V Sloveniji je vinska kupčija v zadnjih tednih ostala na mrtvi točki, vendar so se cene držale na že doseženi višini. Prometa pa ni bilo radi neugodnega zimskega vremena in ga tudi ni v kratkem pričakovati. — Nasprotno poročajo iz Vršca, ki je središče vinske trgovine v Banatu, o živahni kupčiji, ki stalno zmanjšuje vinske zaloge. Te cenijo na 80.000 hl, izmed katerih le 10.000 hl starega vina, ki se pa naglo krčijo vzlic razmeroma visoki ceni. Tudi cene za novo vino so visoke: navadno belo vino po 1.80—2.50 Din liter, rdeče vino (portugalka) po 2.25—2.75 Din, sortna vina po 2.50—3.50 Din, stara navadna bela vina po 3—3.60 Din, stara sortna vina pa po 3.75—5.50 Din.

g **Ptujski živinski sejem.** Ob koncu leta je bil živinski sejem v Ptujju zaradi hude zime slabo obiskan, vzlic temu je bila kupčija razmeroma živahna. Priganih je bilo 297 glav živine in sicer 120 krav, 53 telic, 54 volov, 20 bikov in 44 konjev. Prodanih je bilo 156 glav. Cene za 1 kg žive teže so bile naslednje: voli 3—4 Din, biki 2.50—4 Din, krave 2—3.50 Din, telice 3—4.25 Din; konji po kakovosti komad po 500—2850 Din. Prašiči spitani po 8 Din za 1 kg žive teže, napol spitani 6—7.50 Din, peršutniki 5.50—6 Din; pujski 6—11 tednov stari so stali po kom od 125—250 Din.

g **Mariborski živinski sejem.** Zadnji živinski sejem v Mariboru pred novim letom je bil precej dobro obiskan in kupčija kolikortoliko živahna. Prigon je znašal 4 konje, 6 bikov, 80 volov, 246 krav in 5 telet, skupaj 341 glav. Cene so bile sledeče za 1 kg žive teže: debeli voli 3.50—4 Din, poldebeli voli 2—3 Din, vprežni voli 2—2.75 Din, biki za klanje 2.50—3 Din, klavne krave debele 2—3.25 Din, plemenske krave 1.75—2.25 Din, krave za klobasarje 1.50—2 Din, molzne in breje krave 2.—2.50 Din, mlada živina 3—4 Din, teleta 5—6 Din. Prodanih je bilo 153 komadov, od teh za izvoz v Italijo 28 glav.

g **Kupčija s svinjskimi kožami.** Usnarji dravske banovine so se 28. dec. sestali v Ljubljani in priredili nekako borzo svinjskih kož. Navzoči člani so ponudili 3 vagona prvovrstnih kož, ki so jih pokupile tovarne usnja v Ljubljani in v Kranju. Cene za prvovrstne kože so bile določene na 7—8 Din kg, za II. vrsto 15 odstotkov ceneje in za III. vrsto po vrednosti. Te cene naj veljajo do spomladi, ko se bodo nanovo določile. Kakor se vidi, hočejo usnarji potom karteliranja pritiskniti na cene svinjskih kož, da jih na ta način dobijo čim ceneje v svoje roke.

g **Mariborski prasičji sejem 29. dec. 1933.** Ta sejem je bil zelo mrtev, saj je bilo pripeljanih nanj le 35 glav in prodanih komaj 16. Cene so ostale večalimanj neizpremenjene ter so dosegle za žival kakor sledi: mladi prašiči 7—9 tednov stari po 110—120 Din, 3—4 mesece stari 200—250 Din, 5—7 mesecev 350—380 Din, 8—10 mesecev 450—550 Din, 1 leto 600—680 Din. Kilogram žive teže 6—7 Din, mrtve teže 9.50—10 Din.

g **Hmeljska kupčija v Savinjski dolini** je zadnje tri tedne popolnoma počivala. Prometa ni nobenega, ker primanjkuje povpraševanj. Ponudb pa tudi ni, ker je še neprodanega hmelja kvečjemu do 1000 stotov, ki je v trdnih sokah. Pričakujejo, da se bo promet ponovno razvil šele v drugi polovici tega meseca.

Pravni nasveti

Stanovanjska pravica. K. M. Na bratovem posestvu imate vknjiženo pravico do uporabe stanovanja. Brat in njegova žena sta umrli, otrokom pa je od sodnije postavljen skrbnik. Sedaj hočete sobo v bratovi hiši, ki ste jo doslej uporabljali za svoje stanovanje, oddati pošteni ženskam v najem. Skrbnik Vam to brani, češ, da imate zapisano samo uporabo stanovanja ne pa vžitek. Vprašate, kaj Vam je storiti. — Samo če bi imeli vknjiženo pravico vžitka stanovanja, potem bi smeli to stanovanje oddati drugim osebam v najem. Ker imate le pravico uporabe stanovanja, smete to uporabo le osebno izvrševati. V slučaju bolezni ali starosti imate pravico, da prebiva pri Vas oseba, potrebna za Vašo osebno potrebo.

Neprijeten sostanovalec. M. K. Živite v dosmrtnem stanovanju v bratovi hiši, ki ima v eni sobi na stanovanju nekega najemnika, ki je, če se napije, ves divji ter Vas v takem stanju navadno ponoči vznemirja in s pesvkami žali. Najemnika ste že tožili pri sodišču, pa nič ne pomaga. Vprašate, kako bi mogli spraviti tega človeka iz hiše. — Če brat temu najemniku noče odpovedati, Vam ne preostaja drugega kot da si preskrbite ubožno spričevalo in Vašega nemirnega sostanovaleca za vsako žalitev sproti tožite pri sodišču. Sprva male kazni bo moralo sodišče postopoma le povečati in upamo, da ga bodo kazni končno le spametovale, da Vam bo dal mir.

Zavarovanje. M. K. Čeprav stanujete v tuji hiši, se lahko zavarujete proti škodi po požaru, ki bi nastala na Vašem pohištvu, obleki itd. Če bi se v slučaju požara pokazalo, da je ogenj zanetila hudobna roka in če bo ta zaleden, imate vendar pravico terzati povračilo škode od zavarovalnice, a požigalec bo poleg ječe obsojen tudi na plačilo odškodnine zavarovalnici, ki je Vam škodo že vplačala.

Odpoved dednemu deležu. B. L. I. Brat iz Amerike je pisal Vašemu očetu, da naj oče Vam izroči posestvo in da sam noče nobene dote od posestva, ker je premožen. Vprašate, če je to pismo zadostno potrdilo za to, da ne bi Vaš brat pozneje vendar zahteval od Vas po očetovi smrti svoj dolžni delež. — Izjava Vašega brata mora biti dana pred javnim notarjem in le v taki, po zakonu predpisani obliki storjena odpoved je pravno veljavna.

Sadni vrt. I. L. B. Kot najstarejšemu sinu Vam je oče večkrat govoril, da Vam bo izročil posestvo. Vsed tega ste s svojimi prihranki tekom let nasadili 100 sadnih drevesc, jih redno oskrbovali, tako da dobro obrode in se za sadje že kaj vnovič. Ker je oče vdan pljači, se ne razumete več kot popreje in Vam noče izročiti posestva. Vprašate, če lahko od očeta zahtevate stroške za sadno drevje, oziroma če ta zahtevek lahko

uveljavite po smrti očeta. — Cim so drevesca pognala korenine v očetovem travniku, pripadla so lastniku zemljišča, torej očetu in ne smete več drevesc niti izruvat niti ne zahtevati kakšne odškodnine. Svetujemo Vam, da z lepim pridobite očeta, ker s silo ne bo šlo.

Opeka na strehi. L. B. I. S svojimi prihranki ste kupili potrebno strešno opeko za domačo hišo za to, ker Vam je oče obljubil, da Vam bo izročil posestvo. Opeka je že več let na strehi, a oče Vam posestva še noče izročiti. Vprašate, če smete v slučaju očetove smrti pobrati s strehe opeko. — Svetujemo Vam, da še sedaj, dokler je oče zdrav, uredite zadevo radi opeke. Če Vam oče ne bi hotel pismeno in pred pričami priznati, da je opeka Vaša last, potem boste pač očeta morali tožiti in bo sodišče razsodilo, čigava je opeka. Samolastno pa ne smete niti sedaj niti po očetovi smrti pobrati s strehe opeke, ker Vas sicer lahko tožijo radi motenja posesti.

Razdelitev solastnine. I. F. Pašnik je lastnina 11 posestnikov. Nekateri bi ga radi razdelili, drugi so pa proti temu. Ali bo mogoče doseči razdelitev. — Če je pašnik mogoče razdeliti brez znatnega zmanjšanja vrednosti, boste lahko dosegli razdelitev. Ako ne gre sporazumno, se bo pač treba obrniti na sodišče. Ako pa pašnika ne bo mogoče razdeliti brez znatnega zmanjšanja vrednosti in ne morete ostati solastniki, se delitev izvrši na ta način, da se pašnik proda na javni dražbi, kupnina pa razdeli med deležnike po njihovih deležih.

Odplačevanje zaščitnih kmetijskih dolgov. H. M. Kmetijski zaščitni dolgovi se bodo odplačevali v 12 letnih obrokih. Prvi obrok znaša 6 odstotkov in ga bo treba plačati do 15. novembra 1934. V zneskih, ki jih bo treba v smislu uredbe vsako leto plačati in to za denarne zavode in bančne obrate po 6,2 odstotka, za ostale upnike pa 3,54 odstotka. V ta najvišji znesek letnih obresti se morajo vračunati tudi vsa ostala postranska plačila ali postranske dajatve, za katere se je dolžnik zavezal poleg obresti n. pr. provizije, upravni stroški itd.

Bolniški stroški. B. A. Vložite prošnjo na upravo bolnišnice za znižanje ali oprostitev bolniških stroškov. Morda Vam bodo ugodili.

Potrdilo, da je dolžnik kmet. I. D. Če oseba, ki ima službo sluge, svojo zemljo obdeluje sama ali s člani svoje rodbine in če njeni obdavčeni dohodki izvirajo pretežno od kmetijstva, ji po našem mnenju občina sme izdati potrdilo da je kmet. Ako ste nmenja, da te osebe ni smatrati za kmeta v smislu uredbe o zaščiti kmetov, se pritožite radi potrdila, ki ga ji je izdala občina, na okrajno načelstvo, ki potrdilo lahko razveljavi, če spozna, da ne ustreza dejanskemu stanju. Zoper odločbo okrajnega načelnika se sme pritožiti nezadovoljna stranka na bana.